

Embassy of Israel
Stockholm
Economic Department

שגרירות ישראל
שטוקהולם
מחלקה כלכלית

סקירה כלכלית

שבדיה

עדכון אחרון: נובמבר 2010

P.O.Box 14006,
104 40 STOCKHOLM
Phone +46-(0)8-528 065 80
Fax +46(0)8-660 44 06

תוכן:

	(א) כלכלת שבדיה	
3	• <u>רקע כללי</u>	
3	(1) <u>הכלכלה השבדית</u>	
4	(2) <u>סקירה היסטורית</u>	
5	• <u>מידע כללי</u>	
5	(1) <u>נתונים גיאוגרפיים-דמוגרפיים</u>	
6	(2) <u>שלטון מקומי</u>	
6	(3) <u>נתונים פוליטיים</u>	
7	(4) <u>נתונים כלכליים</u>	
8	(5) <u>מבנה התעסוקה</u>	
8	• <u>מבנה המשק</u>	
8	(1) <u>מיסוי</u>	
9	(2) <u>סחר חוץ של שבדיה</u>	
9	(3) <u>שוק העבודה</u>	
10	(4) <u>מבנה התעסוקה</u>	
10	(5) <u>מדיניות הרווחה</u>	
10	(6) <u>מערכת החינוך</u>	
	(ב) יחסי הסחר ישראל-שבדיה	
12	• <u>כללי</u>	
13	• <u>השקעות ורכישות של חברות שבדיות מובילות בישראל</u>	
14	• <u>השקעות ורכישות של חברות ישראליות מובילות בשבדיה</u>	
14	• <u>נתוני סחר</u>	
14	(1) <u>כללי</u>	
15	(2) <u>לפי ענפים</u>	
15	(3) <u>פוטנציאל</u>	
16	• <u>תיירות</u>	
16	• <u>הסכמים</u>	
17	• <u>משלחות</u>	
	(ג) אתרי אינטרנט מומלצים	
18	• <u>מידע כללי</u>	
18	• <u>תערוכות</u>	
19	• <u>בנקים</u>	
19	• <u>עיתונים</u>	

א) כלכלת שבדיה

רקע כללי

1. הכלכלה השבדית:

הכלכלה השבדית הינה אחת מהכלכלות המפותחות בעולם עם רמת חיים גבוהה מאוד. בשל גודל אוכלוסייתה הצנוע, הכלכלה נשענת על סחר חוץ. יצוא ויבוא סחורות ושירותים מהווה 94% מהתמ"ג. רוב הסחר הוא עם מדינות המרחב הכלכלי האירופי (האיחוד האירופי ומדינות אפ"א) ובעיקר פינלנד, נורבגיה, דנמרק, גרמניה ובריטניה.

החל מ-1995 שבדיה חברה באיחוד האירופי וקודם לכן הייתה חברה בגוש מדינות אפ"א. שבדיה החליטה לא להצטרף לאיחוד המוניטארי האירופי ולשמור על עצמאות המטבע שלה. עם זאת, הממשלה החליטה לקיים משאל עם לגבי הצטרפות שבדיה ליורו ב-14 בספטמבר 2003 ותוצאות המשאל היו ברורות – 60% נגד הצטרפות שבדיה לגוש היורו ו-40% בעד – זאת למרות תמיכת הממשלה [חצויה ולא בפה מלא] בעד הצטרפות ליורו. בחודשים האחרונים לאור המשבר הכלכלי העולמי שוב עולים קולות לעבור ליורו בשבדיה.

במהלך השנים האחרונות שבדיה נהנית מצמיחה, שיעורים נמוכים של אינפלציה ואבטלה, ועליות מתונות בשכר העבודה. עשר השנים האחרונות מוגדרות בשבדיה כשנים הטובות ביותר מאז שנות ה-60 – הצמיחה הממוצעת הייתה 3.0% לעומת 2.6% ממוצע העשור של ארצות ה-OECD, שלא לדבר על צמיחה נמוכה מאוד בארצות גוש היורו.

למרות גודלה הצנוע יחסית לעומת מעצמות אירופה, הרי שכלכלת שבדיה מגוונת ומשלבת תעשיות "מסורתיות" עם תעשיות מתוחכמות.

התעשייה המסורתית נשענת על שני מקורות חומרי גלם עיקריים: ברזל ועץ. תעשייה זו מהווה מרכיב חשוב בכלכלה השבדית ובמיוחד באזורים המיושבים פחות.

במקביל לתעשייה המסורתית, יש בשבדיה תעשייה הייטק מפותחת וכן תעשייה הנדסה חשובה. המשק השבדי מתאפיין בכך שיש בו מספר חברות ענק כגון ABB (תחנות חשמל וטורבינות), אריקסון (ציוד תקשורת), אלקטרולוקס (מוצרי חשמל ביתיים), אסטר-זניקה (תרופות), וולבו, סאאב, וסקניה (כלי רכב), H&M, איקאה ועוד. לידן הוקמו מאות חברות בינוניות וקטנות כקבלני משנה [החברות הגדולות מעדיפות לעבוד עם חברות מקומיות]. חברות הענק עברו ועוברות תהליך של גלובליזציה שכולל מכירות לחברות זרות, מיזוג עם חברות זרות וכיו"ב, אם כי תמיד ידאגו לשמור על האינטרס הלאומי השבדי.

אחד התחומים החשובים בשבדיה הינו שוק התקשורת כאשר שטוקהולם נחשבת לאחד מ- 5 המקומות החשובים בעולם בתחום ה-IT. ניתן לציין ששטוקהולם נחשבת ביחד עם הלסינקי (פינלנד) ל-Wireless Valley.

במהלך העשור האחרון, "הכלכלה החדשה" לא פסחה על שבדיה וגל של יזמות עבר במדינה. עם זאת, בין השנים 2001-3 חברות הזנק רבות נסגרו, בעקבות המשבר העולמי של תעשיית ההייטק. על פי מספר מדדים, שבדיה נחשבת לאחת מ- 5 המדינות המתקדמות ב-IT (יחד עם שאר הנורדיות, ארה"ב וקנדה). חזירת הטלפונים הסלולאריים עומדת על כ- 100%. ניתן לציין למשל כי היקף השימוש בבנקאות באינטרנט נחשב לאחד הגבוהים בעולם.

מעורבות המדינה בכלכלה הינה גבוהה והמדינה מהווה מעסיק מרכזי. הממשלה הייתה ועודנה אחראית על פיתוח התשתית בשבדיה ועל כן היא מחזיקה בבעלותה חברות תשתית רבות כמו חברת הטלפוניה, חברות המכרות, בתי מרקחת, בנקי משכנתאות ובנקים מסחריים, בתי הימורים, יצור ושווק משקאות אלכוהוליים, חברת תעופה, רכבות ותחבורה ציבורית ועוד. [הממשלה החדשה בתהליך של הפרטה].

נפח ההשקעות הזרות בשבדיה היה גבוה מאוד בין השנים 1997-2001 אולם בשל המיתון העולמי וצניחת הבורסות בעולם היקף ההשקעות פחת משמעותית. שבדיה מעניקה הטבות לאלו המשקיעים בפריפריה, אולם לפי הסוכנות הממשלתית להשקעות (ISA), עיקר כוח המשיכה של שבדיה הוא בתשתית המפותחת שלה בתחומים כמו תחבורה, תקשורת, חינוך, מחקר ועוד. פרטים נוספים ניתן למצוא באתר הסוכנות: www.isa.se.

אחת המשפחות החשובות בכלכלה השבדית הינה משפחת וולנברג. המשפחה שולטת באמצעות חברת ההשקעות אינוסטור במספר חברות ענק שבדיות כמו אריקסון, ABB, אלקטרולוקס, אסטרה-זניקה ועוד. השליטה מתבצעת בחברות באמצעות מניות שליטה מיוחדות. עם זאת, במהלך השנים האחרונות בשל תהליך הגלובליזציה ולחץ המשקיעים הזרים, המשפחה נאלצת להיפרד יותר ויותר משליטתה אם כי עדיין השפעתה רבה. פרטים נוספים ניתן למצוא באתר האינטרנט של אינוסטור: www.investorab.se.

2. סקירה היסטורית

באמצע המאה ה-19, שבדיה הייתה אחת הארצות העניות באירופה. 70% מהאוכלוסייה עסקו בחקלאות. בתוך כ-100 שנים, שבדיה הפכה לאחת הכלכלות העשירות באירופה. אחת הסיבות לכך היתה מדיניות ממשלתית שהציגה חוקי תחרות ויצרה גל של יזמות, שהקים את החברות התעשייתיות המוכרות לנו כיום. כמו כן, הממשלה הקימה תשתיות שאפשרו לשנע את

מחצבי העופרת והברזל. סיבה נוספת היא החלת חוק חינוך חובה באמצע המאה ה-19 ששיפר את הרמה האנושית של תושבי המדינה והביא השכלה לכל חלקי האוכלוסייה. בנוסף לכך, ב-200 השנים האחרונות לא הייתה מלחמה על אדמת שבדיה ושתי מלחמות עולם פסחו עליה, דבר שאפשר למגזר התעשייתי להתפתח ללא הפרעה ולעתים אף לנצל את המצב בשל היותה מדינה ניטרלית. כך למשל, בזמן מלחמת העולם השנייה, השבדים סיפקו עופרת וברזל לגרמנים במקביל לבעלות הברית, ואף הגדילו לעשות לאחר המלחמות, כשהפכו לספקי ציוד ומכונות לאירופה המשתקמת. עד סוף שנות ה-60, הכלכלה השבדית נהנתה מצמיחה גבוהה ורמת החיים הייתה גבוהה בהרבה מזו של שאר מדינות האיחוד האירופי. דבר זה אפשר לממשלה לפתח מדיניות רווחה מתקדמת אך להגדיל את הוצאותיה בצורה ניכרת. במהלך שנות ה-80 רמת המחירים והשכר עלו בצורה ניכרת בשבדיה לעומת מדינות אירופה האחרות והגירעון המסחרי גדל. עם זאת האבטלה נשארה נמוכה. התשלום על מדיניותה הבזבזנית של הממשלה הגיע בתחילת שנות ה-90, אז חוותה שבדיה ירידה בתמ"ג, משבר נדל"ן עמוק, האבטלה הגיעה לשיעור של למעלה מ-10% והריביות הגיעו לשיאים של מאות אחוזים. הדבר הביא למשבר כלכלי שהיה החמור מאז שנות ה-30. הגדלת הוצאות הממשלה בתחילת שנות ה-70 הייתה הגורם העיקרי להידרדרות כלכלת שבדיה. כל זה הביא את ממשלת שבדיה לקצץ בהוצאותיה באופן חד ובשנת 1993 הכלכלה שבה לפסים בריאים והצמיחה מאז עומדת על ממוצע של כ-3 אחוזים. הקטר שהוביל את המשק היה הגידול ביצוא.

מידע כללי:

1. נתונים גיאוגרפיים-דמוגרפיים:

- מיקום: צפון אירופה
- גבולות יבשתיים: פינלנד, נורבגיה, דנמרק (באמצעות גשר).
- אוכלוסייה: 9.1 מליון אזרחים, בנוסף כ-850 אלף זרים, מתוכם כחצי מיליון מוסלמים. שיעור המבוגרים (מעל גיל 65) באוכלוסייה עומד על כ-17%. שיעור הגידול באוכלוסייה קרוב לאפס. אורך החיים הממוצע לגבר הוא כ-78 שנים ולאישה כ-83 שנים.
- ערים מרכזיות: הבירה שטוקהולם (760 אלף תושבים), גטבורג (475 אלף תושבים), מאלמה (265 אלף תושבים). 50% מאוכלוסיית שבדיה מתגוררים בערים המרכזיות או מסביב להן.

- ממשל מקומי: בשבדיה 21 מחוזות, המחולקים ל- 289 מועצות מקומיות. המחוז הגדול ביותר הוא מחוז שטוקהולם עם 1.85 מליון איש.
- שטח: כ- 450 אלף ק"מ. כ- 55% ממנו מיוער, כ- 10% נהרות ואגמים (בשבדיה כ- 100,000 אגמים), ופחות מ- 10% ניתנים לעיבוד חקלאי.
- אקלים: חורף ארוך וקר. בחודשים נובמבר-ינואר מספר שעות האור בשטוקהולם הינו מועט ובצפון חושך מוחלט. החל ממאי מזג האוויר מתחיל להשתפר ובחודשים יוני-אוגוסט היום ארוך והלילות בהירים.
- דת: כ- 85% נוצרים אוונגליסטים לותרניים. כ- 6% מוסלמים. כ- 9% אחרים.
- יום לאומי – 6 ביוני.
- קהילה יהודית: כ- 18,000. מרוכזת ב- 3 הערים הגדולות (8,000 בשטוקהולם).
- שפה רשמית: שבדית.
- שעון: GMT+1 מסוף אוקטובר עד סוף מרץ. שעון GMT+2 מסוף מרץ עד סוף אוקטובר. בדרך כלל מאחר את ישראל בשעה.

2. שלטון מקומי:

- קיימים 2 סוגים עיקריים של גופי שלטון מקומי: מחוזות – קיימים 21 מחוזות, שעיקר תחום אחריותם הוא מתן שירותי בריאות. מועצות – קיימות 289 מועצות. באחריותן: חינוך, שירותי רווחה, שירותי הצלה, טיפול בקשישים ונכים.

3. נתונים פוליטיים:

- משטר: מונרכיה קונסטיטוציונית.
- מלך: קרל ה- 16 גוסטב. הוכתר בספטמבר 1973. נשוי לסילביה. אב לשתי בנות ובן. תפקידו הינו טקסי בלבד. יורשת העצר הינה הנסיכה ויקטוריה (ילידת 1977).
- בית הנבחרים נקרא RIKSDAG. נבחר אחת ל- 4 שנים. 349 חברים. הבחירות האחרונות התקיימו בספטמבר 2010. אחוז החסימה הינו 4%. כ- 44% מחברי הפרלמנט הינן נשים.

הרכב הפרלמנט:

- סוציאל-דמוקרטים – 112 [30.66%]
- שמרנים – 107 [30.06%]
- ליברלים – 24 [7.06%]
- נוצרים דמוקרטים – 19 [5.6%]
- שמאל (לשעבר הקומוניסטים) – 19 [5.6%]

- מרכז – 23 [5.56%]
- ירוקים – 25 [7.34%]
- הדמוקרטים השוודים – 20 [5.7%]

הערה: לראשונה מזה 20 שנה, נכנסה מפלגה ימנית קיצונית, שדוגלת במדיניות נגד זרים (מפלגת הדמוקרטים השוודים).

ממשלה: הממשלה הנוכחית היא "ברית המרכז-ימין" שנצחה בבחירות האחרונות [שמרנים, ליברליים, נוצרים, מרכז].

הרכב הממשלה (משרדים מרכזיים):

Fredrik Reinfeldt	ראש הממשלה
Carl Bildt	שר החוץ
Andreas Borg	שר האוצר
Dr. Ewa Bjorling	שרת הסחר (אחראית יחד עם שר החוץ על סחר חוץ)
Maud Oloffsson	שרת התעשייה
Sten Tolgfors	שר ההגנה
Anna-Karin Hatt	שרת IT

מידע נוסף על הממשלה ניתן למצוא באתר האינטרנט: www.sweden.gov.se

4. נתונים כלכליים:

מטבע: כתר שבדי (כת"ש). שע"ח נכון לספטמבר 2010 עומד על כ-6.8 כתר ל-\$1, 9.6 כתר ל-1 אירו.

כמרבית המטבעות האירופיים, הכתר השבדי נשחק במהלך השנים 1999-2001 מול הדולר כאשר במחצית יוני 2001 הוא הגיע ל- 11 כתר לדולר, אולם מסוף שנת 2002 הוא התחזק בחזרה וחזר לערכים של שנת 1998.

צמיחה: 4.6% (2010)

תמ"ג לנפש: כ-\$ 50,565 במונחי PPP כ-\$ 36,800 (2009).

ריבית הבנק המרכזי – 1.00% (נובמבר 2010)

אינפלציה – 1.4% (ספטמבר, 2010)

אבטלה – 7.8% (ספטמבר 2010)

יצוא סחורות ושירותים בשנת 2009 – 130.8 ביליון \$.

יבוא סחורות ושירותים בשנת 2009 – 120.5 ביליון \$.

5. מבנה תעסוקה :

שירותים פרטיים (מסחר, בתי מלון, הסעדה, תובלה, מגזר פיננסי, נדל"ן) - 44%

שירותים ציבוריים (בריאות, חינוך, ממשל וכד') - 31%

ייצור וכרייה – 18%

בנייה - 5%

חקלאות, ייעור ודיג – 1%

חשמל, גז ומים – 1%

מבנה המשק:

1. מיסוי

נטל המס בשבדיה נחשב לאחד הגבוהים בעולם והשבדים מתלוננים באופן קבוע על כך. נטל המס תמיד היה גבוה ביחס למדינות אירופה וה-OECD, אולם הוא גדל עם תחילתה של מדיניות ממשלתית שהגדילה את הוצאותיה בסוף שנות ה-60. לשם השוואה, בשנת 1965 הוא עמד על 35% והוא הגיע לשיאו ב-1990 אז עמד על כ-56%. בשל מדיניות ממשלתית שהקטינה את הוצאותיה נטל המס קטן ב-1995 לשיעור של 48% אולם מאז עלה ועומד היום על כ-50%. מס חברות עומד על 28%.

מס ההכנסה הבסיסי עומד על שיעורים שבין 28-34% והוא נקבע בהתאם למועצה בה גר משלם המס. על הכנסות בין 252,000 כ"ש לשנה עד 349,400 כ"ש לשנה, מוטל מס נוסף בגובה של 20% ועל הכנסות הגבוהות מ-390,400 כ"ש לשנה מוטל מס נוסף בגובה של 5%. סה"כ המס עשוי להגיע ל-59% ובמקרים חריגים אף למעלה מ-60% [תוספת העובד להוצאות סוציאליות]. בנוסף המעסיק מפריש בין 10%-32% הוצאות סוציאליות לטובת העובד.

מס הון עומד על שיעור של 30% והוא מוטל על הכנסות מריבית, דיבידנדים וכד'. עד 2007 היה מס על "עושר עצמי" (יתרה בעו"ש, מניות, מכוניות, סירות, תכשיטים וכד') שבוטל. עד 2006 היה קיים מס רכוש על דירות ווילות גדולות שבוטל השנה ובמקומו ישלמו העשירים מס עירוני שנתי של 4,500 כ"ש.

ב-2005 בוטל מס ירושה ומתנות שהוטל בשבדיה עשרות שנים.

שיעורי המע"מ משתנים בהתאם למוצר. המס עומד בדרך כלל על 25%. על מזון מוטל מע"מ בגובה 12% ועל פעילויות תרבות וספורט מוטל מע"מ בגובה 6%. כמו כן, קיים מס כבד על דלק, טבק, אלכוהול ועוד.

פרטים נוספים ניתן למצוא באתר רשות המס הלאומית: www.rsv.se.

2. סחר החוץ של שוודיה:

המאזן המסחרי של שבדיה חיובי מזה מספר שנים. עיקר הסחר של שבדיה הוא עם מדינות אירופה ובעיקר צפון אירופה (גרמניה, בריטניה, המדינות הנורדיות ומדינות השפלה). כמו כן, ארה"ב הופכת בשנים האחרונות לשותפת סחר חשובה.

קיימים מספר "מעגלים" של סחר חוץ עבור החברות השבדיות ובעיקר הקטנות שבהן:

א. המדינות הנורדיות – נפח היצוא אליהן עמד על כ- 25% והיבוא מהן כ- 24%.

ב. גרמניה ובריטניה – נפח היצוא אליהן עמד על כ- 20% והיבוא על כ- 24%.

ג. מדינות השפלה (הולנד, בלגיה) – נפח היצוא עמד על כ- 9% והיבוא על כ- 9%.

ד. המדינות הבלטיות ופולין – חברות שבדיות מנסות לחדור לשווקים אלו בשל קרבתן הגיאוגרפית לשבדיה ובשל שיעורי הצמיחה הגבוהים הצפויים בהן.

ה. ארה"ב – רוב המכירות לארה"ב הן של חברות הענק השבדיות ולא של החברות הקטנות.

3. שוק העבודה:

אוכלוסיית שבדיה מונה כאמור כ-9.1 מליון איש, מתוכם כ- 65% הינם בגילאים 15-64 (כוח העבודה), כ- 17% הינם מעל גיל 65 ו- 18% מתחת לגיל 15. האוכלוסייה בשבדיה, כבשאר מדינות המערב, מזדקנת ובשנת 2015 שיעור האוכלוסייה מעל גיל 65 צפוי לעמוד על כ- 25%. כוח העבודה בשבדיה מונה כ- 5.7 מליון איש, כאשר שיעור ההשתתפות בשוק העבודה עומד על כ- 77.7%. שיעור זה נחשב גבוה והוא נובע בעיקר מהצטרפות הנשים למעגל התעסוקה. היקף משרה מלאה עומד על כ-40 שעות בשבוע, כאשר 60% מהנשים המועסקות עובדות משרה מלאה.

ממשלת שבדיה מנסה להעלות את כוח העבודה על ידי תכניות תעסוקה לאנשים מבוגרים (כמו לימוד מחשב), סיוע בלימודים לאנשים שסיימו 9 שנות לימוד וסבסוד משכורות מובטלים המועסקים על ידי חברות.

4. מבנה התעסוקה:

להלן טבלה המתארת את מבנה התעסוקה בשבדיה ב-1980 וב-2008

ענף / שנה	1980 (%)	2008 (%)
חקלאות, ייעור ודיג	6	1
ייצור וכרייה	24	18
עבודות חשמל, גז ומים	1	1
בנייה	8	5
שירותים פרטיים	34	44
מגזר ציבורי	28	31

ניתן לראות מהטבלה כי מגזר השירותים הפרטיים גדל בצורה משמעותית. לעומת זאת, ענפי הייצור, הכרייה, הבנייה והחקלאות התכווצו. תהליך זה הינו תהליך נורמלי למדינה בעלת כלכלה מפותחת. עם זאת, ניתן לזקוף זאת גם לצעדים שהממשלה נקטה כמו פתיחה לתחרות של שירותי הדואר, התקשורת והחשמל. דבר אשר אפשר את צמיחת מגזר טכנולוגיות המידע בשבדיה במהלך שנות ה-90.

5. מדיניות הרווחה:

שבדיה הינה מדינת רווחה. חלוקת ההכנסות בשבדיה יצרה חברה שוויונית יחסית. נטל המסים נחשב לאחד הגבוהים בעולם (כ-50%), כאשר תשלומי הרווחה לאזרח הינם גבוהים ביותר. הממשלה היא זו שאחראית על תשלום פנסיה וקצבאות ילדים. באמצעות מנגנון הביטוח הסוציאלי, הממשלה משלמת ביטוח מחלה, חופשות לידה (האם או האב זכאים ל-18 חודשים) ודמי אבטלה. המועצות אחראיות להעביר תשלומי אבטחת הכנסה למשפחות שנמצאות מתחת לקו העוני. הוצאות הממשלה המורחבת מהוות 52.7% מהתמ"ג השבדי.

6. מערכת החינוך בשבדיה:

חוק חינוך חובה עד סוף כיתה ט'. 98% מהתלמידים משלימים 12 שנות לימוד. הלימודים ממומנים על ידי המועצות המקומיות. ציוני הגמר נקבעים על סמך מבחנים של בית הספר במהלך הלימודים. לא נהוגות בחינות בגרות. קבלה לאוניברסיטה היא על סמך ציוני בית הספר. ניתן לשפר את הציונים על ידי מבחן. ברוב האוניברסיטאות יש מכסת קבלה לסטודנטים המתקבלים על סמך ציוני בית הספר ומכסה לסטודנטים המתקבלים על סמך המבחן הממשלתי.

קיימים בתי ספר פרטיים רבים בשבדיה בכל הגילאים. עם זאת, בית הספר איננו יכול לגבות תשלום נוסף מהורי התלמיד ותנאי הקבלה הינם על סמך ציוני התלמיד וכישוריו. כאשר מדובר בילדים קטנים, הדבר מתבצע לפי "ראשון נרשם, ראשון מתקבל".

קיימות אוניברסיטאות רבות בשבדיה, שחלקן מתמחות בתחומים ספציפיים כמו תיירות, קולנוע וכד'. האוניברסיטאות המתמחות מוקמות לעתים קרובות דווקא באזורי הפריפריה, בין השאר, לצורכי פיתוח אזורי.

ניתן לומר, שרמת החינוך בשבדיה זהה בכל המדינה ואין פערים משמעותיים אם בכלל בין תלמידים מהערים הגדולות או מהפריפריה. עם זאת, קיים מגוון רחב יותר בערים.

ב) יחסי הסחר ישראל-שבדיה

כללי:

הסחר בין ישראל ושבדיה מתנהל מאז 1.1.95 במסגרת הסכם האסוציאציה שנחתם בין ישראל והאיחוד האירופי. לפני כן שבדיה הייתה חברה בגוש מדינות אפט"א והסחר התנהל באמצעות ההסכם בין ישראל לגוש מדינות זה.

הסחר מושפע מאוד ממגמות השוק העולמי בתחום התקשורת כאשר שאר רכיבי הסחר די יציבים. מבדיקה בנתוני הסחר ניתן לראות כי כאשר "בועת ההייטק" הייתה בשיא עוצמתה היקף הסחר היה גבוה, אולם הוא צנח יחד עם הבועה.

לכאורה, נתוני הפתיחה לקידום סחר בין ישראל ושבדיה אינם מבטיחים. בשתי המדינות השוק המקומי קטן, המרחק הגיאוגרפי גדול, אין טיסות ישירות וקיימים פערי תרבות עסקית לא קטנים. למרות זאת, חברות ישראליות רבות מוצאות בשוק השבדי יעד חשוב ביותר ופעמים רבות הוא אף השוק הראשון אליו הן פונות.

השוק השבדי מהווה יעד חשוב לטכנולוגיות היי טק (המהוות כ- 55% מהיצוא הישראלי) כאשר השבדים עצמם ידועים כחובבי טכנולוגיות חדישות. על פי מספר מדדים, שבדיה נחשבת לאחת מ-5 המדינות המתקדמות ב- IT (יחד עם שאר הנורדיות, ארה"ב וקנדה). חזירת הטלפונים הסלולאריים עומדת על כ- 100% ואחוזי חזירה גבוהים גם במחשבים האישיים. היקף השימוש בבנקאות באינטרנט נחשב לאחד הגבוהים בעולם. בשבדיה, בה פותחה טכנולוגיות ה- (Nordic Mobile Telephony) NMT וה- GSM, קיימות חברות תקשורת עולמיות מובילות כמו אריקסון. לתעשיית התקשורת הישראלית יש מוניטין והיא מוערכת בקרב השבדים.

תוצר לוואי שלילי של "האינפיפאדה" הוא התעוררות גל אנטי-ישראלי בשבדיה. גל זה מוביל על ידי מיעוט קולני שבא לידי ביטוי בעיתונות הכתובה והאלקטרונית ויש בידינו אין ספור דוגמאות לסיקור לא מאוזן של האירועים בתקשורת. מוסתים על ידי עיתונות בלתי אוהדת, בלשון המעטה, גופי שמאל, ובהם גם הכנסייה השבדית, קראו להחרים מוצרים ישראלים. דבר זה גרם לכך שחלק מרשתות השיווק נענו באופן בלתי מוצהר לקריאות אלו וכתוצאה מכך יצוא מוצרים חקלאיים ובעיקר תפוזים נפגע.

בניגוד לאותו מיעוט קולני, הקורא להחרמת המוצרים מישראל, ממשלת שבדיה נקטה במהלך השנים האחרונות מספר צעדים שבאו לחזק את יחסי הכלכלה בין שתי המדינות. הסכם מו"פ נחתם בסוף שנת 2000 ובמאי 2002 הושק פרויקט מו"פ בילטראלי בתחום התקשורת הסלולארית. מאז השקתו, 25

פרויקטים משותפים הוקמו ולאחרונה שתי הממשלות החליטו להאריך את הפרויקט פעם נוספת, ולהרחיבו לנושאי ICT ובעתיד גם לענפים נוספים. מעבר לכך, ממשלת שבדיה נענתה לפניית משרד התמ"ת להרחיב את שיתוף הפעולה במו"פ ומשלחת בראשות סגן שר התמ"ת ביקרה בחודש יוני 2003 בישראל על מנת לבדוק את האפשרויות לכונן פרויקט מו"פ בתחום איכות הסביבה. בינואר 2005 הגיע שוב סגן שר התמ"ת החדש בראשות משלחת של אנשי עסקים והציע לכלול בהסכם המו"פ גם את ענף הביוטכנולוגיה.

השקעות ורכישות של חברות מובילות בשבדיה בישראל:

<u>Company</u>	<u>Est</u>	<u>Area</u>	<u>Web</u>
Volvo		רכב	www.mct.co.il
ABB	1955	תשתיות	www.abb.co.il
Atlas Copco	1990	אוטומציה תעשייתית	www.ayeruham.com
Tetra Pak	1993	מזון- אריזות ותהליכי אריזה	www.tetrapak.com
Alfa Laval		מכונות	www.alfalaval.co.il
AstraZeneca		תרופות	www.astrazeneca.com
Ericsson	1994	תקשורת	www.ericsson.com
Assa Abloy	2000	בנייה- דלתות	www.assaabloy.com
IKEA	2001	ריהוט	www.ikea.co.il
DeLaval	2004	מכונות חליבה	www.delaval.com
Pricer	2006	תצוגת מחירים דיגיטאלית	www.pricer.com
SSAB	2007	תעשיית הפלדה	www.ssab.com
GANT	2009	אופנה	www.gant.com
H&M	2009	אופנה	www.hm.com

לאור האווירה הפוליטית כלפי ישראל, עדיין ההשקעות הישראליות בשבדיה עולות עשרות מונים על ההשקעות השבדיות בישראל, למרות שהפוטנציאל לשות"פ ולהשקעות קיים, לאור העובדה כי בשתי המדינות תעשיות הי-טק מפותחות מאד ובמקביל קהילות פיננסיות [בנקי השקעות, קרנות הון סיכון ומשקיעים מוסדיים] בעלות פעילות גלובלית.

השקעות ורכישות של חברות מובילות מישראל בשבדיה:

<u>Company</u>	<u>Est</u>	<u>Area</u>	<u>Web</u>
Kramer Electronics	2006	אלקטרוניקה- עיבוד אותות	http://www.kramerelectronics.com/
Best TV		אלקטרוניקה- טלוויזיה באינטרנט	http://www.best-tv.com/index.html
TTI		אלקטרוניקה- תקשורת	http://www.tti-telecom.com/
Enzymotec	2007	ביוטכנולוגיה	http://www.enzymotec.com/
Fibrolan		אלקטרוניקה- סיבים אופטיים	http://www.fibrolan.com
Gazit Globes		נדל"ן- מרכזים מסחריים	http://www.gazit-globe.com/
Soda Club		מזן- משקאות	http://www.gazit-globe.com/

נתוני סחר:

1. כללי

הסחר בין ישראל ושבדיה בתשע השנים האחרונות:

שנה / סחר	יצוא (מיליוני \$)	יבוא (מיליוני \$)
2010 (ינואר-אוקטובר)	123.7	466.2
2009	119.9	523.1
2008	181	696
2007	171	556
2006	127	443
2005	135	365
2004	112	329
2003	92	314
2002	114	279

הערה: נתוני הסחר אינם כוללים שירותים

ניתן לראות כי למרות הירידה ב- 2009 בעקבות המשבר הכלכלי, בשנת 2010 כבר רואים חזרה לממדים הקודמים עם המשך מגמת הגידול.

ישראל איננה מדורגת בין 30 שותפות הסחר הגדולות של שבדיה. עם זאת, בין מדינות המזה"ת והמפרץ, ישראל מדורגת ראשונה ביצוא סחורות לשבדיה ורביעית ביבוא משבדיה לאחר ערב הסעודית, איראן והאמירויות (נובמבר, 2010).

מהטבלה הבאה המתארת את הסחר בין שתי המדינות לשנת 2008 ניתן לראות כי עיקר היצוא הישראלי (55%) מתבסס על מוצרי הייטק. מדובר בעיקר ביצוא למפעילי הטלפונים בשבדיה. רוב היבוא הינו בכלי תובלה (בעיקר משאיות), ציוד אלקטרוני ומוצרי נייר (חומר גלם).

2. פוטנציאל:

תקשורת - אין ספק שהתחום בו קיים הפוטנציאל הגדול ביותר לקידום היצוא הישראלי ועידוד השת"פ בין שתי המדינות הוא תחום ה-IT. בשבדיה קיימות מספר חברות ענק בתחום התקשורת – אריקסון, טליה סונרה, סוני אריקסון TELE2 ועוד. ברם, מעבר לחברות אלו קיימת בשבדיה תעשיית סטארט-אפ מפותחת. התעשייה מפוזרת בכל רחבי שבדיה, החל ממאלמה בדרום ועד קירונה שבצפון. השבדים מגדירים את עצמם "כעמק הסיליקון השני". עם זאת, בקרב השבדים קיימת הערכה רבה לתעשיית ההייטק הישראלית.

ביוטכנולוגיה – תעשיית הביוטכנולוגיה בשבדיה נחשבת עפ"י סקר ה-OECD לשישית בגודלה בעולם אחרי ארה"ב, קנדה, בריטניה, גרמניה וצרפת. קיימות בה 3 חברות ענק בתחום התרופות והביוטכנולוגיה: אסטרהזניקה, פרמסיה ואמרשמפרמסיה. בנוסף, קיימים 4 מרכזים עיקריים בתחום: שטוקהולם, גטבורג, מאלמה-לונד ואופסלה. במרכזים אלו קיימים מרכזי מחקר וריכוז של חברות קטנות.

תוכנה – השימוש בתוכנות מחשב לצרכים יומיומיים הינה נפוצה מאוד. השבדים נוהגים לאמץ טכנולוגיות ושיעור השימוש במחשבים בכלל ובאינטרנט בפרט הינו מהגבוהים בעולם. אחת הסיבות לכך הינה תכנית ממשלתית שמאפשרת לעובדים לרכוש ממעסיקהם את המחשבים האישיים שלהם במחיר מוזל וזאת באמצעות הטבת מס למעסיק. השימושים בתוכנה הינם מגוונים; במערכת הלימוד, ברפואה ובקהילה העסקית.

DIY - ענף ה"עשה זאת בעצמך" מפותח מאוד בשבדיה. בשל העלות הגבוהה של העבודה בשבדיה וגם מטעמי מסורת, התפתחה בשבדיה תעשייה שלמה של רשתות DIY, שהמפורסמת

בהן הינה רשת הרהיטים IKEA, שפתחה באפריל 2001 חנות ראשונה בישראל. תכניות הטלוויזיה, העוסקות בשיפוץ ועיצוב פנימי של בתים וכן של בתי הקיץ, הינן פופולריות ביותר ובכל ערוץ טלוויזיה יש לפחות תכנית אחת כזו. ברחבי שבדיה יש מספר רב של רשתות הדומות ל"הום סנטר" בישראל.

איכות סביבה – שבדיה נחשבת לאחת המדינות המובילות בעולם בתחום, ובשנת 2010 שטוקהולם נבחרה כבירה הירוקה של אירופה. נושא המיחזור מפותח מאוד כאשר קיים חוק פיקדון לבקבוקי זכוכית ופלסטיק וכן מתבצעת הפרדה מלאה של האשפה (על ידי התושבים כמובן). קיימות מספר רב של חברות שבדיות המובילות בתחום טכנולוגיית איכות סביבה, ולחברות ישראליות יש בהחלט סיכוי טוב להשתלב בפיתוח טכנולוגיות בתחום. שני הצדדים החלו לדון בכינון פרויקטי מו"פ משותפים.

רכב – קיימים בשבדיה 3 יצרניות רכב: וולוו, סאאב וסקניה. וולוו הינה החשובה מבין השלוש, מאחר והיא עוסקת בייצור אוטובוסים, משאיות וכלי רכב פרטיים, בעוד שסקניה מייצרת אוטובוסים ומשאיות בלבד ואילו סאאב מייצרת כלי רכב פרטיים. יש לציין שבשל מבנה תעשיית הרכב העולמית, וולוו שייכת לקבוצת Geely מסין, סאאב נרכשה על ידי Spike ההולנדי ואילו סקאניה שייכת לפולקסוואגן.

תיירות:

בשנת 2009 ביקרו בישראל 14,608 תיירים משבדיה. בשנה האחרונה (ינואר-אוקטובר) ביקרו בישראל כ- 17,680 תיירים משבדיה. קיימות טיסות צ'רטר בין ישראל לשבדיה בחודשים מרץ עד נובמבר, והחל מנובמבר 2010 החלו לפעול טיסות ישירות מקופנהגן.

הסכמים:

- הסכם סחר – קיים במסגרת הסכם האסוציאציה עם האיחוד האירופי.
- הסכם לתמיכה מקבילה במו"פ – נחתם בירושלים בדצמבר 2000 ונכנס לתוקף ביולי 2001.
- הסכם למניעת כפל מס – קיים.
- הסכם להגנה על השקעות – לא קיים.

ביקורי משלחות כלכליות רשמיות בשנים האחרונות:

משלחות יוצאות מישראל:

- ביקור שר לאיכות הסביבה בראשות משלחת פקידים בכירים, ספטמבר 2005.
- ביקור משלחת תעשייני רכיבים אלקטרוניים [EMS], נובמבר 2005.
- ביקור חוזר של תעשייני EMS ב 2006.
- ביקור שר התמ"ת, בנימין בן אליעזר, פברואר 2010.
- ביקור שר הרווחה, יצחק (בוז'י) הרצוג, יוני 2010.

משלחות נכנסות:

- משלחת סגן שר התמ"ת בינואר 2005 בראשות 13 אנשי עסקים ו- 7 אנשי ציבור ועובדי ממשל. בין החברות ניתן לציין את אריקסון, וולבו, סקניה, דהלאבל, דיינפק, אטלס קופקו.
- בסוף מרץ 2005 הגיעה משלחת רמת דרג של אנשי עסקים למפגש עם צמרת הקהילה העסקית בישראל וברש"פ.
- משלחת של 9 קרנות הון סיכון נורדיות [ינואר 2006], מתוכן 5 שבדיות שהן מהקרנות המובילות בשוק המקומי. הגיעו 20 מנהלי\בעלי קרנות שהשקעותיהם המצרפיות מגיעות לכ-3 מליארד יורו. הנ"ל נפגשו עם 27 קרנות ישראליות, חברות סטארט-אפ, חממות, המדען הראשי ומנכ"ל משרד האוצר. מאז בקרו בשבדיה ובפינלנד לפחות 3 קרנות ישראליות, חלקן מספר פעמים.
- משלחת של 26 מנהלי חברות ופקידים בכירים לטלקום 2006 [נובמבר], בראשותו של המדען הראשי השבדי, ובמקביל 20 מנהלים בכירים לועידת רוה"מ. במסגרת המשלחת לטלקום נקבעו כ-150 פגישות ולפחות 3 פרויקטים חדשים הוגשו ל-SIBED, כפועל יוצא למפגש הפורה. בפגישת המדענים סוכם להרחיב את הסכם המו"פ לתחומים נוספים.
- משלחת ברשות שרת הסחר, מרץ 2008.
- משלחת ברשות שר האוצר ובהשתתפות המדען הראשי, מאי 2008.
- משלחת סגן שר הסחר לווטק, נובמבר 2009.
- משלחת של וינובה בראשות המדענית הראשית, נובמבר 2010.

ג) אתרי אינטרנט מומלצים

מידע כללי:

- המכון השבדי. מספק מידע כללי לגבי שבדיה – www.si.se
- Virtual Sweden - www.virtualsweden.net. אתר מצוין, הכולל מידע רחב על שבדיה.
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – www.scb.se
- אתר השער לממשלה. כולל מידע לגבי הממשלה, השרים והמשרדים השונים:
www.sweden.gov.se

מידע כלכלי:

- סוכנות ההשקעות הממשלתית. מספקת מידע למשקיע – www.isa.se
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – www.scb.se. ניתן למצוא באתר קישורים לרשויות הממשלתיות החשובות: www.scb.se/eng/omsch/nsi/sverige.asp
- הבנק המרכזי – מידע כלכלי על שבדיה www.riksbank.se
- איגוד לשכות המסחר. בשבדיה קיימות מספר לשכות מסחר אזוריות. החשובות הן לשכת המסחר של שטוקהולם, מערב שבדיה ודרום שבדיה – www.cci.se
- מועצת הסחר השבדית. מקבילה למכון היצוא – www.swedishtrade.se
- הבורסה – www.stockholmborsen.se
- התאחדות העובדים. מספקת מידע לגבי שוק העבודה בשבדיה – www.saf.se
- ארגון לעסקים קטנים – www.fr.se
- משרד האוצר - www.sweden.gov.se
- מידע לגבי תעשיית ה-ICT:
- מידע על IT בשבדיה – www.itsweden.se. ניתן להירשם על מנת לקבל מידע שוטף על הנעשה בשבדיה.
- רשות התקשורת והדואר. ניתן למצוא מידע לגבי מכרזי תקשורת – www.pts.se
- מאגר מידע על חברות ה-IT בשבדיה: www.computersweden.se/itguide

תערוכות:

- קיימים מספר גני תערוכה, וכולם עובדים בתפוסה מלאה. דבר המצביע על חשיבות השתתפות בתערוכות בשבדיה. להלן פרטים לגביהם:
- גני התערוכה בשטוקהולם – www.stofair.se.

- גני התערוכה בגטבורג - www.swefair.se
- גני התערוכה Elmia נמצאים בינשפינג (דרום מרכז שבדיה). תערוכת קבלנות המשנה הגדולה בסקנדינביה מופיעה בו. www.elmia.se

בנקים:

- SEB – בנק בבעלות משפחת ולנברג, החזיק בעבר בחלק מבעלות בנק קונטיננטל בישראל.
www.seb.se
- www.handelsbanken.se – Handelsbanken
- www.nordea.se - Nordea

עיתונים:

In Swedish

Dagen Industri – www.di.se
 Affärsvärlden – www.afv.se
 Veckansaffärer – www.va.se
 Dagens Nyheter – www.dn.se
 Svenska Dagbladet – www.svd.se
 Göteborgs Posten – www.gp.se
 Sydsvenska Dagbladet – www.sydsvenskan.se
 Aftonbladet – www.aftonbladet.se
 Expressen – www.expressen.se

In English

The Local – www.thelocal.se